

Vraag nr. 239
van 21 januari 2005
van mevrouw TINNE ROMBOUTS

Waterbeheersing – Bekken van de Aa

Water is ons dierbaar en het is de laatste jaren een steeds vaker besproken thema. De afgelopen jaren is de aandacht voornamelijk gefocust op de waterkwaliteit. Deze is dan ook, door verschillende initiatieven, op vele plaatsen aanzienlijk verbeterd en verbetert vandaag de dag nog steeds. Aangezien een goede waterkwaliteit essentieel is, is het belangrijk dat we hieraan de nodige aandacht blijven besteden.

Echter, de mensen die dicht bij het water wonen of werken, stellen zich de vraag wanneer er stappen ondernomen worden richting een goed beheer van de waterkwantiteit. Verscheidene gebieden worden immers geteisterd door (abnormale) wateroverlast. Vaak zijn hier reeds vele studies en visievormingen over gebeurd, maar gebeurt er op het veld niets, waardoor meestal de situatie nog verslechtert.

Specifiek zou ik het probleem willen schetsen van een gedeelte van het stroomgebied van de Kleine Nete en de Aa, namelijk de deelbekkens Boven-Aa en Beneden-Aa. De hoofdader van deze beide deelbekkens is de Aa, die over een groot traject is geclassificeerd als een onbevaarbare waterloop van de eerste categorie. Met als gevolg dat het beheer van deze waterloop in handen is van het Vlaams Gewest. Aangezien er reeds een aantal jaren een toenemende overlast inzake waterproblematiek heerst rond de Aa, begint men zich vragen te stellen naar het "goede" beheer van deze waterloop.

Gronden, voornamelijk landbouwgronden, die tegen de Aa liggen, hebben de laatste jaren te maken met abnormale overstromingen. In het verleden zijn er ruilverkavelingen doorgevoerd tot tegen de Aa. De landbouwers die hier hun gronden toegewezen kregen, hadden zich verzoend met het feit dat deze gronden, buiten het seizoen van veldwerkzaamheden, af en toe kortstondig (1-2 dagen) overstroomden. Echter, sinds een gewijzigde aanpak van de overheid in het beheer van de waterlopen hebben zij nu te kampen met overstromingen het hele jaar door (zelfs in de zomermaanden!).

Omtrent deze problematiek zijn reeds verschillende studies gemaakt, waaruit een aantal knelpunten naar voren worden geschoven.

- Vroeger werd, ook al was het misschien niet steeds noodzakelijk, frequent het slib geruimd in de waterlopen. Hierdoor steeg de bergingscapaciteit van de waterlopen. Blijkbaar dateert de laatste slibruiming in de Aa reeds van tien jaar geleden, en een nieuwe slibruiming zou noodzakelijk zijn.

Dat het slib vervuild is, zorgt voor de nodige moeilijkheden bij het ruimen. Echter, als men het slib niet ruimt, heeft men naast wateroverlast ook volgende negatieve gevolgen :

als het slib werkelijk vervuild is, komt dit bij overstromingen op de aanliggende weilanden terecht. Met als gevolg een gevaar voor de voedselveiligheid ;

bovendien blijkt uit de onderzoeken dat de waterkwaliteit van de waterlopen dermate gestegen is, dat het ook voor de waterkwaliteit wenselijk zou zijn dat de waterbodems gezuiverd/geruimd zouden worden.

- Door de stijging van de waterkwaliteit en door een ander maaibeheer van het kruid, krijgt men sinds '94-'95 een overvloedige kruidgroei op de Aa, die ieder jaar opschuift. Deze overvloedige kruidgroei zorgt uiteraard voor een verhoging van het waterpeil. De verschillende studies, de omwonenden, alsook de gemeenten zijn ervan overtuigd dat degelijke kruidruiming hier noodzakelijk is. De ruiming van dit kruid gebeuren nu al te vaak niet, slordig of te laat.
- Over het hele traject zijn er verschillende stuwen die het waterpeil continu verhogen. Eigenlijk is dit een spijtige zaak en gaat de functie van een stuw ten dele verloren. Zou het niet beter zijn dat deze stuwen snel kunnen inspelen op de heersende situatie en dat er tijdig water wordt afgevoerd, zodat er buffercapaciteit wordt gecreëerd op het moment dat er veel neerslag valt ?
- Als vierde oorzaak van de overstromingen moet ook hier de toenemende verharde oppervlakte met de vinger gewezen worden. Dit zou een probleem zijn dat voornamelijk speelt stroom-

opwaarts van de Aa. Onder andere het industriegebied Turnhout speelt hier een grote rol, blijkbaar zou men nagelaten hebben om wacht- en bezinkingsbedden te bouwen. Wat als gevolg heeft dat er te weinig kan infiltreren op hoger gebied, dat het water dus versneld wordt afgevoerd in de Aa en dus in lager gelegen gebieden overstroomt.

In de buurt zijn er natuurgebieden die wegens ecologische waarde aan vernatting moeten doen. Hier kan enige sympathie voor zijn, echter, de gebieden die rond deze natuurgebieden liggen, mogen daar niet de dupe van worden. Een goede afwatering van de omringende gebieden moet wel verzekerd kunnen worden.

Voor de getroffen landbouwers is dit een streep door de rekening en geen houdbare situatie. Ook voor andere zaken zoals wegeninfrastructuur heeft nadelige gevolgen : landwegen en bruggetjes, fietspaden van belangrijke fietsroutes, ... komen onder water te staan. Omwille van de veiligheid is dit onaanvaardbaar.

1. Hoelang is het reeds geleden dat er in de Aa slibruimingen zijn gebeurd ? Voor wanneer wordt er nog eens een grondige slibruiming gepland ?
2. Wordt er voor de Aa gewerkt aan een goed beheer op het vlak van kruidruiming ?

Ziet de minister het mogelijk om op de Aa een aangepast goed beheer in verband met kruidruiming te organiseren ?

Aangezien het water in dit gebied hoog staat (letterlijk en figuurlijk), lijkt dat veeleer dringend.

3. Is er een probleem met het beheer van de stuwen en wie staat daarvoor in ?
4. Ziet de minister mogelijke oplossingen voor het probleem van de toenemende verharding ?
5. Welke aanpak is er m.b.t. het proces van doorge(over)dreven vernatting ?
6. Welke integrale benadering wordt er vooropgesteld om deze problemen in de toekomst te voorkomen ?

Antwoord

1. Midden de jaren negentig werd voor de laatste keer een slibruiming uitgevoerd tussen Tielen en Poederlee (dus tussen stuw 2 en stuw 4). Momenteel is de fysico-chemische verontreinigingsgraad van het slib in de Aa licht afwijkend van de referentietoestand. Dit is trouwens niet abnormaal voor een gebied met een sterke industriële activiteit in zijn bovenloop. Bij eventuele opwoeling of opzwevend stof vormt dit in principe geenszins een gevaar voor de voedselveiligheid. Vanuit ecologisch oogpunt is een sanering momenteel niet aan de orde. Vanuit hydraulisch oogpunt is uit de uitgevoerde computermodelleringsstudie van de Aa gebleken, dat een (zeer dure) ruiming van de Aa geen significante verbetering veroorzaakt voor de waterhuishouding.
2. De huidige aanpak van de kruidgroei omvat normaal twee keer per jaar een gedeeltelijke kruidruiming. In augustus 2004 werd evenwel stroomopwaarts de watermolen van Tielen over een lengte van ongeveer 5 kilometer (tot 90 meter voor de grens met Turnhout) een volledige kruidruiming doorgevoerd, teneinde wateroverlast te vermijden. De afdeling Water voert dus gerichte kruidruiming uit waarbij indien nodig bijkomende kruidruiming nooit uitgesloten worden.
3. Er is geen probleem met de stuwen langs de Aa die door de afdeling Water worden beheerd.
4. De watertoets – die werd ingevoerd door het decreet integraal waterbeleid – moet in de toekomst een verder ongebreideld verharderen van terreinen zonder passende bronmaatregelen voorkomen. Immers, bij het afleveren van vergunningen en machtigingen moet door de vergunningverlener worden geoordeeld of de geplande ingreep al dan niet significante schadelijke effecten heeft op het watersysteem. Uiteraard worden daarbij ook de effecten van nieuwe verhardingen bestudeerd.

Op voorstel van mijn collega minister Van Mechelen, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, werd bovendien een nieuwe gewestelijke stedenbouwkundige verordening door de Vlaamse Regering goedgekeurd, die vanaf 1 februari 2005 randvoorzieningen zoals infiltra-

tievoorzieningen en/of buffering oplegt wanneer nieuwe verharde oppervlakken worden aangelegd.

Daarnaast is het belangrijk dat ook de lokale waterbeheerders (gemeenten en provincies) in het kader van de lokale planvorming concrete maatregelen nemen om het water bovenstrooms langer vast te houden.

5. In het gebied wordt geen actief doorgedreven/overdreven vemattingsbeleid gevoerd. In het kader van de sector- en actoranalyse van het bekkenbeheerplan waren er ook vanuit geen enkele sector vragen over een verdere vematting.
6. De bekkenbeheerplannen zullen in de toekomst het instrument vormen om het waterbeheer integraal te bekijken in het gebied met aandacht voor bronmaatregelen en maatregelen aan de waterlopen en hun oevers en waarbij rekening wordt gehouden met de belangen van de verschillende actoren.